

แบบฟอร์ม Knowledge Capture

การปลูกไผ่เป็นแนวกันชนเพื่อป้องกันและชะลอการไหลบ่าของน้ำเข้าพื้นที่การเกษตรของ
ราษฎร

.....

สรุปโดย นายประพันธ์ แสงเพชร หัวหน้างาน (ระดับ ๖) งานสวนป่านัญญาคีรี
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตขอนแก่น องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๑. บริบทหรือความเป็นมา

๑.๑ สวนป่านัญญาคีรี องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้เขตขอนแก่น มีสวนป่าในความรับผิดชอบ
จำนวน ๓ สวนป่า ได้แก่ สวนป่านัญญาคีรี สวนป่าท่าใหม่ และสวนป่าท่าสวรรค์ มีพื้นที่ในความ
รับผิดชอบ จำนวน ๑๐,๔๕๓ ไร่ เป็นงานสวนป่าหนึ่งที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการปลูกสร้างสวนป่า ใน
ปัจจุบันได้ดำเนินการ พัฒนาปลูกใหม่ไม้ยูคาลิปตัส ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑-๒๕๖๕ รวมพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น
๙,๑๙๑ ไร่ ซึ่งพื้นที่แปลงปลูกสร้างสวนป่าในบางส่วนอยู่ติดกับพื้นที่ของราษฎร มีปัญหาเรื่องแนว
เขตและการไหลบ่าของดินเข้าพื้นที่ของราษฎรในฤดูฝน ซึ่งเป็นกรณีพิพาทระหว่างสวนป่ากับชุมชน
มาโดยตลอด การนำไผ่เข้ามาปลูกเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาแนวเขตพื้นที่และป้องกันการชะล้างการ
พังทลายของดิน เป็นแนวทางหนึ่งที่ชุมชนให้การยอมรับและเมื่อไผ่เจริญเติบโตชุมชนสามารถเก็บ
เอาไปใช้ประโยชน์เพื่อการอุปโภคและบริโภคได้ ลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับสวนป่า ทำ
ให้การดำเนินงานของสวนป่าเป็นไปตามแผนงานและบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนงานต่อไปได้

๒. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ได้เรียนรู้

๒.๑ สำรวจพื้นที่พิพาทระหว่างชุมชนกับสวนป่า

๒.๒ ประชุมหารือแนวทางแก้ไขปัญหามาจนได้ข้อสรุป (ใช้ไผ่เป็นแนวกันชนและป้องกันการ
พังทลาย)

๒.๓ นำข้อสรุปจากการหารือร่วมกันมาดำเนินการ (จัดหากล้าไผ่)

๒.๔ นำพันธุ์ไผ่ (ไผ่) เข้าดำเนินการปลูกและบำรุงรักษาร่วมกันกับชุมชน

๓. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้

๓.๑ เลือกชนิดพันธุ์ไม้ให้เหมาะสมกับพื้นที่

๓.๒ ร่วมกับผู้นำชุมชน ประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรในพื้นที่รอบสวนป่าได้รับทราบแนวทางการปฏิบัติและร่วมกันดำเนินกิจกรรม

๓.๓ ดำเนินการปลูกไม้ในพื้นที่บริเวณแนวกันชนตามขอบเขตของสวนป่าและบริเวณที่เกิดการไหลบ่าของน้ำโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม

๓.๔ บำรุงดูแลรักษา ร่วมกับผู้นำชุมชน ท้องที่/ท้องถิ่น และราษฎรรอบสวนป่า

๔. ประเด็นความรู้สำคัญ

ไม้ไผ่ เป็นไม้ที่ขึ้นง่ายและเติบโตเร็ว ขึ้นได้ดีในทุกสภาพอากาศ ดำรงอยู่ได้ในพื้นที่ดินทุกชนิด ไม้ไผ่ใช้ประโยชน์ได้อเนกประสงค์ทั้งทางตรงและทางอ้อม รากยังเป็นระบบรากย่อยประสานดินอย่างเหนียวแน่น ระบบรากสานกันเป็นแบบร่างแหตาข่าย ทำให้ไม้ไผ่มีประสิทธิภาพสูงในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ช่วยป้องกันการชะล้างการกัดเซาะพังทลายของหน้าดินได้ดีและยังช่วยปรับปรุงคุณภาพของดินให้ดีขึ้น

๕. สรุป

๕.๑ ช่วยป้องกันการพังทลายของดิน

๕.๒ ช่วยเป็นแนวป้องกันลมพายุ

๕.๓ ชะลอความเร็วของกระแสน้ำเมื่อฤดูน้ำหลากกับภาวะน้ำท่วมฉับพลัน

๕.๔ เป็นสัญลักษณ์ของแนวเขตสวนป่าอีกรูปแบบหนึ่ง

๕.๕ ชุมชนได้นำไปใช้ประโยชน์ในผลิตภัณฑ์หัตถกรรมและประโยชน์ทางด้านการบริโภค
